

України. 2000. № 2. С. 50-54.

5. Лаврук В. В. Інвестування інноваційних проектів у агропромислового виробництва : автореф. дис. д-ра екон. наук: 08.00.03. Суми : [б. в.], 2011. 40 с.

6. Лаврук В.В. Венчурне інвестування інноваційної діяльності. *Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України*. 2012. № 1. С. 224-234.

Лукул Б.М.

*здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 193 Геодезія та землеустрій
Науковий керівник канд. с-г. наук, асистент **Кушнірук Т.М.**
Подільський державний аграрно-технічний університет
Кам'янець-Подільський, Україна*

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ПРИРОДООХОРОННИХ ТЕРИТОРІЙ

Теоретичним підґрунтям дослідження організаційно-економічного механізму розвитку природоохоронних територій є обґрунтування термінологічного та понятійного апарату, що розкривають його смисловий зміст. Дослідження поняття «розвиток», дозволяє дійти висновку, що єдиного підходу до трактування його сутності не існує, а його характеристики, що наведені науковцями різняться. Здебільшого виділяють три підходи до розуміння розвитку: через вивчення і виділення властивостей систем, які розвиваються; через формування трактувань цієї дефініції; як порівняльної характеристики об'єкта.

На нашу думку під розвитком природоохоронних територій слід розуміти процес трансформаційних змін, які характеризуються зміною складу структурних елементів природоохоронних територій, способу їх функціонування залежно від впливу внутрішніх та зовнішніх чинників, перетворення одних елементів в інші, які мають вже нові якості.

У складній системі, якою є природоохоронні території, організаційно-економічний механізм виступає певною підсистемою. Від функціонування цієї підсистеми залежить стан природоохоронних територій та їхній подальший

розвиток. Тому важливим методологічним завданням є дослідження елементів, які формують організаційно-економічний механізм, зокрема ідентифікація та визначення їхніх характеристик, взаємозалежностей та відносин.

На нашу думку, при формуванні організаційно-економічного механізму розвитку природоохоронних територій доцільно враховувати їхні функції. Слід зважати на те, що природоохоронні території є не лише природним еталоном, а й екологічним донором. Їх можна розглядати як компоненти природокористування, оскільки вони включають природні ресурси, спрямовані на задоволення соціально-економічних потреб у регіонах і як компоненти біосфери, що виконують функції, пов'язані зі збереженням і стабілізацією, спрямовані на підтримання екологічної рівноваги та обмеження експансії людства в довкіллі. Природоохоронні території – позитивно впливають на розвиток усіх видів діяльності як у регіоні, так і на місцевому рівні. Беруть участь у науково-освітній, еколого-просвітницькій, інформаційно-виховній та іншій діяльності, забезпечують підвищення якості життя населення, а також сприяють соціально-економічному розвитку тих регіонів, у яких вони створені і функціонують. Є структурним елементом екологічного каркаса, спрямованого на стійкий еколого-орієнтований розвиток. Природоохоронні території як спосіб реалізації екологічної політики держави характеризують діяльність державних органів, відображають соціальні, економічні та екологічні явища та процеси, а також перебувають у взаємозв'язку з усіма іншими системами та явищами. Оскільки вони вирішують широкий комплекс природоохоронних завдань національного й міжнародного масштабу та створюються в інтересах усього суспільства, то їх можна вважати свого роду суспільним договором.

Природоохоронні території виникли під впливом об'єктивних передумов. Вони є ефективною формою діяльності з охорони довкілля як основи біосфери та екологічної рівноваги, спрямовані на забезпечення сталого еколого-орієнтованого інноваційного розвитку. Це спосіб збереження екологічного каркаса територій та функціональності екосистем, які сприяють виконанню природою основних біосферних функцій, а також раціональному використанню

природних ресурсів на основі системи обмежень і допусків.

Основним нормативно-правовим документом, що регулює діяльність територій та об'єктів природно-заповідного фонду, є Закон України «Про природно-заповідний фонд України», в якому зазначене поняття, органи управління і контролю, встановлено мету та завдання, порядок утворення, особливі правові положення їх діяльності й режими природокористування, відповідальність за його порушення. Водночас, нормативні положення державного рівня регулюють діяльність і відносини, пов'язані з природно-заповідним фондом, а місцевого рівня – регулюють діяльність об'єктів природно-заповідного фонду з урахуванням регіональної та місцевої специфіки.

Джерелами фінансування установ природно-заповідного фонду є кошти державного та місцевих бюджетів, власні кошти суб'єктів господарювання, гранти тощо. Перелік джерел отримання власних коштів об'єктами природно-заповідного фонду визначено статтею 47 Закону України «Про природно-заповідний фонд України». До них належать кошти, отримані від провадження наукової, природоохоронної, туристично-рекреаційної, екскурсійної, маркетингової та інших видів діяльності, які були отримані в результаті функціонування об'єктів на території заповідних фондів за їх цільовим призначенням. Отримані кошти не вилучаються до державного чи інших бюджетів, а утворюють фінансові ресурси для здійснення природоохоронних заходів на територіях природно-заповідного фонду. Щоб залучити додаткові кошти на економічне забезпечення належного виконання функцій природно-заповідного фонду відповідно до Закону України «Про природно-заповідний фонд України», Постановою КМУ від 28 грудня 2000 року № 1913 та змінами до неї від 02.06.03 № 827 «Про внесення змін до переліку платних послуг, які можуть надаватися бюджетними установами природно-заповідного фонду» визначено перелік платних послуг, які можуть надавати бюджетні установи на територіях природно-заповідного фонду незалежно від їх підпорядкування.

Поповнення власних коштів природно-заповідного фонду відбувається, насамперед, за рахунок: використання цінних об'єктів природи як своєрідних

музеїв; проведення еколого-культурних заходів, пропаганди ідей екології; поширення і подальшого збагачення цінних видів рослинного і тваринного світу; зборів за вхід в окремі спеціально обладнані для відпочинку ділянки; зборів за в'їзд автомобілів на територію природно-заповідного фонду; орендної плати за проведення фестивалів, ярмарок і благодійних акцій; використання іншими суб'єктами господарської діяльності символіки природно-заповідної установи, благодійних внесків тощо.

Що стосується інших складових природоохоронних територій, то їх джерела фінансового забезпечення аналогічні, порядок їх використання визначається нормативними документами тих установ, закладів та суб'єктів господарювання, в чийй відомчій підпорядкованості вони перебувають.

Список використаних джерел

1. Гірний Б.М. Сучасний стан і перспективи розвитку природно-заповідного фонду України. *Продуктивні сили і регіональна економіка: Зб. наук. пр. у 2 ч.* Київ : РВПС України НАН України, 2004. Ч. 1. 245 с. С. 91–98.
2. Попович С.Ю. Природно-заповідний фонд України: аналіз та заходи реорганізації. *Збереження і невиснажливе використання біорізноманіття України: стан та перспективи.* Київ : Хімджест, 2003. С. 73–92.
3. Кінаш І.А. Вторинне ресурсокористування, як чинник ефективної ресурсощадної діяльності. *Економічний форум.* Вип. 1, Луцьк : ЛНТУ, 2016. С.104-108.
4. Система категорій природно-заповідного фонду України та питання її оптимізації / Т.Л. Андрієнко, В.А. Онищенко, М.Л. Клестов та ін.; За заг. ред. Т.Л. Андрієнко. Київ : Фітосоціоцентр, 2001. 60 с.

Максимчук О.Б.

*здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій»
Науковий керівник: д-р екон. наук., професор Ясінецька І.А.
Подільський державний аграрно-технічний університет
Кам'янець-Подільський, Україна*

ОБИГ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Сільське господарство України — провідна галузь національної економіки, яка в останні роки є бюджетоутворюючою та такою, від якої багато